

вищого навчального закладу постають завдання не тільки ті, що стосуються його безпосередньої професійної діяльності викладача, а в не останню чергу такі, що мають кінцевою метою навчити студента самому процесу навчання, оскільки в останні роки вища школа отримує в свої лави студентів, які просто не вміють вчитись. Вважаю, що саме на це повинні бути в першу чергу спрямовані зусилля викладачів, і в такому нелегкому процесі спілкування із студентами повинна надати допомогу соціоніка.

*Література:*

1. Румянцева Е. А. Соционический анализ педагогических ситуаций. *Психология и соционика межличностных отношений*. 2009. № 10, С. 51–54.
2. Варус В. И., Лишенко С.В., Уваров В.В., Иванов Д.А. Профессиональный отбор военных специалистов: биоритмический уровень исследований. *Менеджмент и кадры: психология управления, соционика и социология*. 2013. № 2, С. 46–48.
3. Луценко М. А. Соционика в выборе профессии. *Менеджмент и кадры: психология управления, соционика и социология*. 2011. № 10, С. 5–10.

**УДК 378**

**САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ЇЇ РОЛЬ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ  
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

*Кальченко В.І., викладач вищої категорії  
Харківський державний автотранспортний коледж*

Останнім часом здійснюються активні пошуки нових педагогічних технологій професійної підготовки майбутнього спеціаліста, які орієнтовані на формування особистості, розвитку її творчості й

самостійності. Мова йде про розробку нової концепції навчання, де всі її складові спрямовані на розвиток майбутнього фахівця, формування його як творця, здатного не лише самостійно здобувати знання, а й реалізувати їх відповідно до практичних вимог сьогодення. Важлива роль у цьому складному процесі належить самостійній роботі студентів.

З усіх видів навчальної діяльності лише самостійна робота у повній мірі забезпечує формування самостійності як риси особистості з науковим світоглядом, що бажає і вміє працювати.

Самостійна робота насамперед завершує завдання усіх інших видів навчальної діяльності. Але ця форма навчально-виховного процесу, яка оптимально забезпечує засвоєння дисципліни, дає високі результати лише у самовдосконаленні особистості, яка реалізується лише у самовиявленні внутрішньої потреби у знаннях, пізнавальних інтересах студентів.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватись у бібліотеці вищого навчального закладу, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах. Значні можливості в організації самостійної роботи студента відкриває комп'ютеризація навчального процесу, коли кожен студент може індивідуально "поспілкуватися" з комп'ютером, одержати від нього завдання, перевірити свої відповіді, скласти для себе програму навчання, послідовність проходження певних курсів.

Ми передбачили такі чотири основні види самостійної роботи студентів: робота над навчальним матеріалом, з'ясованим на лекції; самостійне опрацювання матеріалу, який не викладався; дослідницька робота і праця над самовдосконаленням студента. Ці види самостійної роботи, представлені у таблиці 1.

Таблиця 1 - Види самостійної діяльності студентів

Мета	Види самостійної діяльності студентів
Первинне оволодіння знаннями	Читання підручника, першоджерел додаткової літератури; складання плану; конспектування прочитаного, графічне зображення тексту; виписка, робота зі словником, довідником; ознайомлення з нормативними документами і спостереження.
Закріплення і систематизація знань	Робота з конспектом лекцій, робота з підручником, першоджерелами, складання плану, відповідь на запропоновані запитання; складання таблиць, графіків, схем; вивчення нормативної документації; відповідь на контрольні запитання; підготовка виступів для семінарів, рефератів, доповідей, складання бібліографії.
Застосування знань, формування умінь	Розв'язання задач і вправ за взірцем, виконання графічних робіт, розв'язання ситуативних виробничих задач, підготовка до ділових ігор; підготовка курсових, дипломних робіт, робота на комп'ютері, дослідно-пошукова робота.

На основі запропонованої В.А.Козаковим класифікації самостійної роботи по характеру управління нею з боку педагога, ми вважаємо логічним виділити самостійну учбову роботу під керівництвом педагогів, а також здійснювану без його керівництва. Керівництво самостійною роботою студентів з боку педагогів може бути як безпосереднім, так і опосередкованим. На аудиторних заняттях при безпосередньому спілкуванні із студентами керівництво в основному є безпосереднім, на інших видах занять – опосередкованим.

Слід відмітити, що об'єм та послідовність виконання видів завдань, що характеризуються різним рівнем самостійності, можуть бути різними. Наприклад, закріплення способу вирішення ситуаційних задач може бути проведено перш за все на аудиторному занятті під безпосереднім керівництвом викладача, а потім – без його керівництва з використанням засобів впорядкованого управління: збірок завдань з методичними вказівками до їх виконання.

В іншому випадку студенти повинні самостійно засвоїти теоретичний матеріал та підготувати відповіді на задані питання, а потім обговорити ці відповіді на занятті при безпосередньому керівництві з боку викладача.

Якнайповніше самостійність студентів реалізується в роботі без керівництва педагога: коли студенти самостійно ставлять собі учбову задачу на основі усвідомлення необхідності придбання додаткових знань і навиків, що виходять за рамки кваліфікаційних вимог, та наявності пізнавального інтересу; самостійно знаходять та засвоюють навчальну інформацію; без допомоги педагога визначають необхідний об'єм вправ для засвоєння різних способів діяльності, планують, організують і контролюють свою навчальну роботу, оцінюють її результати; корегують її виконання; розвивають здібність до самоосвіти, яка необхідна сучасному фахівцю.

Підсумком впровадження самостійної роботи студентів є перетворення діяльності студентів від спостереження, слухання, запам'ятовування, виконання дій за зразком до активної участі в вирішенні проблем, висуванню гіпотез і можливого рішення завдань [4]. Виявляючи при цьому репродуктивний і продуктивний рівень пізнавальної діяльності.

Форми і методи самостійної роботи студентів, про які йшлося, утворюють відповідну систему знань студентів. Вона, як показують спостереження, розкриває їхні творчі здібності, готує до активного пошуку, викликає потребу вдосконалювати свою майстерність. Інакше кажучи, правильно організована система самостійної роботи студента покликана готувати фахівця, спроможного вирішувати завдання побудови сучасного демократичного суспільства в Україні.

### *Література:*

1. Буряк В. К. Керування самостійною роботою студентів. *Вища школа*. 2001. № 4-5. С. 48-52.
2. Козаков В.А. Самостійна робота студентів як дидактична проблема. К. : НМК ВО, 1990. 62 с.
3. Підкасистий І. Ф., Євдокимов В. І. Педагогічні технології: навч. посібник; за заг. ред. І.Ф. Прокопенко. Х.: Колегіум, 2006. 224 с.
4. Шимко І. Проблеми організації самостійної роботи у вищій школі. *Рідна школа*. 2005. № 8. С. 34–35.

**УДК 378**

## **САМОСТІЙНА ТА НАУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ**

*Оксак І.Ю., Пугло Ю.О, студентки  
Харківський національний технічний університет  
сільського господарства імені Петра Василенка*

Самостійна та наукова робота студентів є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки і професійного виховання фахівців з вищою освітою, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності сучасні досягнення науково-технічного прогресу. Головна ціль це визначення особистого ставлення студента до певних проблем та аспектів господарського життя, які різною мірою розкриваються в навчальних планах [2].

Основними завданнями самостійної та наукової роботи студентів є: